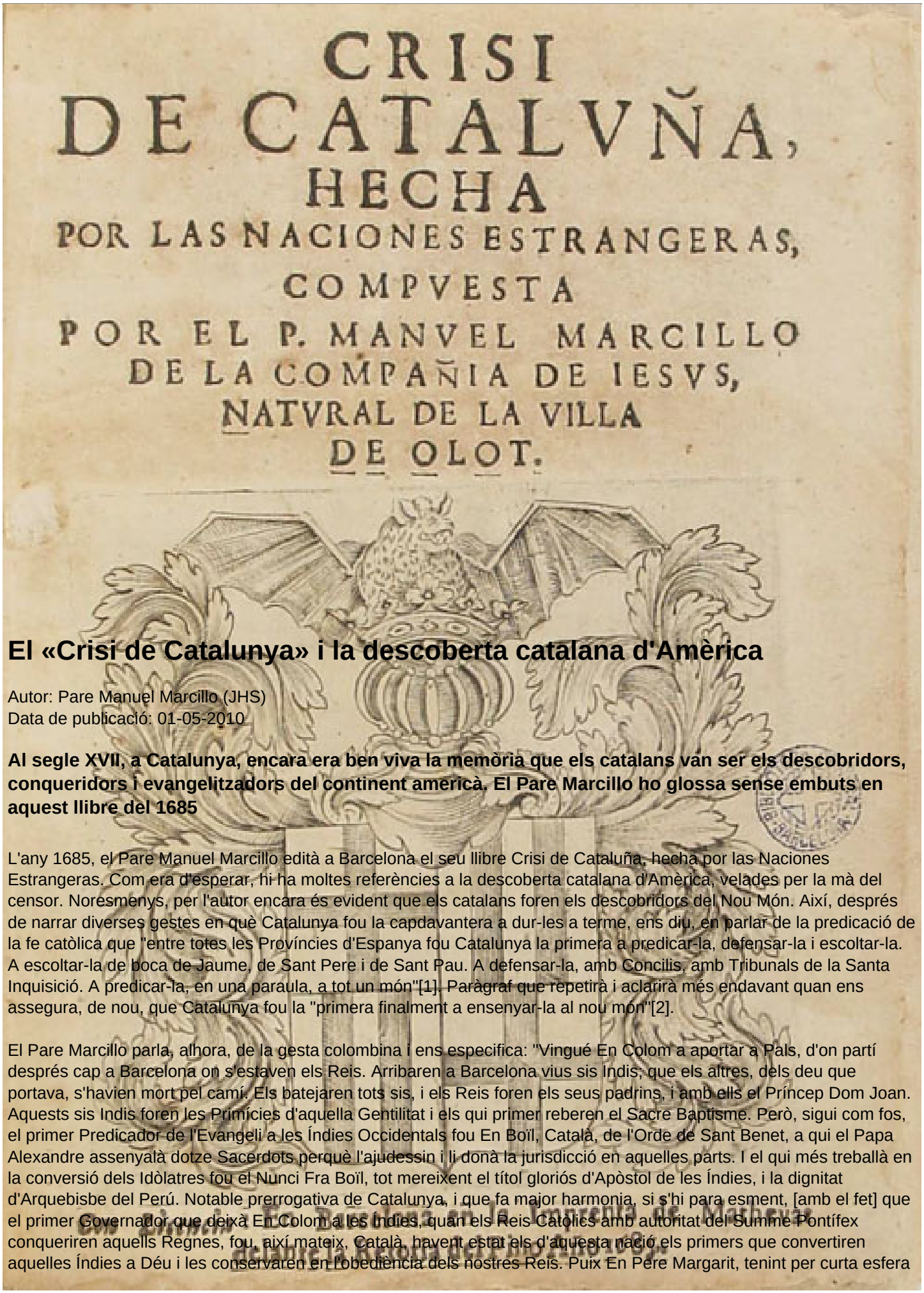

El «Crisi de Catalunya» i la descoberta catalana d'Amèrica

Autor: Pare Manuel Marcillo (JHS)
Data de publicació: 01-05-2010

Al segle XVII, a Catalunya, encara era ben viva la memòria que els catalans van ser els descobridors, conqueridors i evangelitzadors del continent americà. El Pare Marcillo ho glossa sense embuts en aquest llibre del 1685

L'any 1685, el Pare Manuel Marcillo edità a Barcelona el seu llibre Crisi de Cataluña, hecha por las Naciones Estrangeras. Com era d'esperar, hi ha moltes referències a la descoberta catalana d'Amèrica, velades per la mà del censor. Noresmenys, per l'autor encara és evident que els catalans foren els descobridors del Nou Món. Així, després de narrar diverses gestes en què Catalunya fou la capdavantera a dur-les a terme, ens diu, en parlar de la predicació de la fe catòlica que "entre totes les Províncies d'Espanya fou Catalunya la primera a predicar-la, defensar-la i escoltar-la. A escoltar-la de boca de Jaume, de Sant Pere i de Sant Pau. A defensar-la, amb Concilis, amb Tribunals de la Santa Inquisició. A predicar-la, en una paraula, a tot un món"[1]. Paràgraf que repetirà i aclarirà més endavant quan ens assegura, de nou, que Catalunya fou la "primera finalment a ensenyar-la al nou món"[2].

El Pare Marcillo parla, alhora, de la gesta colombina i ens especifica: "Vingué En Colom a aportar a Pals, d'on partí després cap a Barcelona on s'estaven els Reis. Arribaren a Barcelona vius sis Indis; que els altres, dels deu que portava, s'havien mort pel camí. Els batejaren tots sis, i els Reis foren els seus padrins, i amb ells el Príncep Dom Joan. Aquests sis Indis foren les Primícies d'aquella Gentilitat i els qui primer reberen el Sacre Baptisme. Però, sigui com fos, el primer Predicador de l'Evangeli a les Índies Occidentals fou En Boïl, Català, de l'Orde de Sant Benet, a qui el Papa Alexandre assenyalà dotze Sacerdots perquè l'ajudessin i li donà la jurisdicció en aquelles parts. I el qui més treballà en la conversió dels Idòlatres fou el Nunci Fra Boïl, tot mereixent el títol gloriós d'Apòstol de les Índies, i la dignitat d'Arquebisbe del Perú. Notable prerrogativa de Catalunya, i que fa major harmonia, si s'hi para esment, [amb el fet] que el primer Governador que deixà En Colom a les Indies, quan els Reis Catòlics amb autoritat del Summe Pontífex conqueriren aquells Regnes, fou, així mateix, Català, havent estat els d'aquesta nació els primers que convertiren aquelles Índies a Déu i les conservaren en l'obediència dels nostres Reis. Puix En Pere Margarit, tenint per curta esfera

un Món per a la glòria que havia heretat dels seus passats, la passà a les Índies; i en aquella navegació al nou món donà tals mostres del seu valor i prudència militar, que amb molta raó i tota seguretat es donà a cura seva la primera fortalesa que fou guanyada als Bàrbars"[3].

El Pare Marcillo és ben clar pel que fa als catalans: foren els primers a portar la fe catòlica a Amèrica i a conservar-la sota els seus reis, que no podien ser d'altres que els reis d'Aragó. Però la descoberta en si, la gesta nàutica i militar, hi és totalment esborrada. Crec que, com a rèplica, després d'haver constatat la corresponent devastació censora, l'autor envià el llibre a En Francesc de Rius i Bruniquer perquè l'hi prologués; cosa que aquest va fer en una "Respuesta de un amigo del autor à una Carta, con la qual le enviò el Libro, pidiendole su parecer"[4]. Jo penso que és una resposta feta expressament per tornar al llibre la catalanitat esborrada de la gesta marinera, car se'ns diu que "Dels Espanyols, són els Catalans els primers que, aspirant a una dilatada esfera, inundaren amb els seus triomfs els imperis llatins, a Sicília, i els Grecs a Atenes; ells són els qui, per més de 200 anys, li arrabassaren a Neptú el Trident de la Mar; ells, els qui a moltes Províncies donaren idioma i lleis; i finalment ells, els qui tirant la barra, o les Barres, fins el non plus ultra del valor, meresqueren que en temps de l'últim Rei de la Baronia dels seus Comtes, En Ferran el Catòlic, es descobrís la quarta i última part del Món, perquè com a gloriós complement del seu Timbre excels, a la significació de ser elles quatre [barres], corresponguessin a la realitat altres tantes parts de l'Orbe on tremolessin les Banderes de les seves Barres, o les Barres de les seves Banderes"[5].

Jordi Bilbeny

NOTES

[1] P. MANUEL MARCILLO, Crisi de Cataluña Hecha por las Naciones Estrangeras; Imprenta de Mathevat, Barcelona, 1685, p. 157.

[2] Ídem, p. 161.

[3] Ídem, p. 162.

[4] Ídem, p. s/n.

[5] Ídem, p. s/n